List 7. **NOVICE** Tečaj XLI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 14. februarija 1883.

Obseg: Razstava pitane živine na Dunaji. — Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor. (Dalje.) — Gospodarstveno vprašanje. — Kako lesenino v zemljo dejano varovati gnjilobe. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja. (Dal.) — Kmetski stariši, vzgojujte prav svoje otroke! (Konec.) — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje) — Slovstvo. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razstava pitane živine na Dunaji.

O tej razstavi došla so nam uradno sledeča naznanila:

1. Razstava pitane živine na Dunaji bode dne 16., 17. in 18. marca 1883. na prostorih živinskega trga v Št. Marksu (v predmestji Landstrasse).

2. V odboru za razstavo pod predsedstvom grofa Krist. Kinski-a so gospodje: pl. Pretis, C. Curti, dr. Perels, vitez Proskovetz, J. Smetana, baron Lutner in dr. Ad. Fuchs.

3. Razun odbora so posebni odseki za pitano govedino, za pitane ovce, za pitane prešiče, ter za stavbene priprave in kinčanje; in razun tega posamesni poročevalci za blagajnico, gostilno in godbo, za živinozdravniško nadzorstvo, za prometne zadeve in policijo.

4. Darila.

A. *Državna darila* so:

a) Za govedino:

1. Za teleta do treh mesecev stara. Za najbolj pitano tele brez ozira na pleme enako darilo 100 gld.;

2. za vole pod tri leta stare. Za najboljšega vola avstrijskih plemen eno darilo 300 gold.;

3. za vole pod tri leta stare. Za najboljšega vola mešanega plemena, namreč domačega avstrijskega plemena s shortornskim eno darilo 300 gold.;

4. za vole nad tri leta stare. Za vola avstrijskih plemen za vživanje najbolj pitanega — in pri enaki ima mlajši prednost — eno darilo 250 gold.;

5. za vole nad tri leta stare. Za vola mešanega plemena avstrijskih s shortornskim za vživanje najbolj pitanega eno darilo 200 gold.;

6. za vole ogerskih plemen. Čisto pleme najboljše vrste brez ozira na surovo težo — eno darilo 250 gold.

b) Za ovce:

1. Za jagnjeta od 3 do 6 mesecev čistega angleškega plemena ali pa mešanega plemena s čistim angleškim eno darilo 100 gold.;

2. za koštrune od 6 do 18 mesecev čistih angleških plemen eno darilo 100 gold.;

3. za koštrune od 6 do 18 mesecev katerega koli mešanega plemena s čistim angleškim eno darilo 100 gold.;

4. za mesne ovce domačih avstrijskih čistih plemen in to za koštrune do dveh let eno darilo 100 gold.

c) Za prešiče:

1. Za mesne prešiče od 8 do 12 mesecev eno darilo 100 gold.;

2. za mastne prešiče od 8 do 14 mesecev eno darilo 100 gold. — V obeh slučajih s posebnim ozirom na doma prirejene prešiče.

B. *Častnih daril* je do zdaj podanih 14, med temi od cesarjeviča Rudolfa, nadvojvode Albrehta in drugih.

C. *Medalije* odločene so:

1. za pitano govedino: 4 zlate, 24 srebernih, 20 bronastih;

2. za pitane ovce: 3 zlate, 8 srebrnih, 12 bronastih;

3. za pitane prešiče: 2 zlate, 8 srebrnih, 8 bronastih.

D. *Darila v denarjih* znašajo:

1. za govedino, namreč za teleta do 3 mesecev, do 6 mesecev, za telice, za krave, za vole do treh let (peterih plemen), za vole čez 3 leta stare (peterih plemen) in za bike v svotah od 20 do 150 gold., skupaj pa 2600 gold.;

2. za ovce štirih vrst in deloma po 6 plemen darila po 20 do 60 gold., skupaj 900 gold.;

3. za prešiče štirih vrst darila od 20 do 60 gold., skupaj 690 gold.

Vožnina po železnicah je za živino, namenjeno k tej razstavi, in za spremljevalce izdatno znižana.

Obrok za oglaševanje je določen do 15. februarija.

Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor.

(Dalje.)

Glavni odbor posredoval je s svojo prošnjo in enako tudi pri razdelitvi podpor in dosegel pri vladi sledeče podpore:

a) Za vino- in sadjerejo od leta 1868. do 1882. svote po 2000, 800, 600, 500, 400, 200 in 100 gold., skupaj . . . . . 7000 gold.

b) za čebelarstvo od leta 1870. do 1882. v svotah od 600 do 50 gold., skupaj .	3630	gold.
c) za krajne razstave in nagrade za govedino v letih 1877., 1879. in 1881., skupaj	2140	„
č) za svilorejo od leta 1868. do 1878. v svotah po 300 do 100 gld.	1700	„
d) za napajišča (kalí, mlake) od leta 1872. do 1876. v svotah od 2000 do 800 gold., skupaj . . .	7100	„
e) za stroje in orodje od l. 1869. do 1879. v svotah od 600 do 300 gold., skupaj	3400	„
f) za gnojišča v l. 1869. in 1870. (ker se skoraj nihče ni oglasil za podporo)	600	„
g) za podučne knjige v l. 1870., 1880. in 1882.	2400	„
h) za pogozdovanje nagrade . .	410	„
i) za zboljšanje planin od leta 1869. do 1882. v svotah od 200 do 1200 gold., skupaj	6800	„
j) za pridelovanje prediva od leta 1869. do 1882. v svotah od 200 do 600 gold., skupaj	5000	„
k) za popotno podučevanje od leta 1869. do 1882. v svotah od 200 do 500 gold., skupaj . . .	2060	„
l) za podporo učencev na kmetijskih šolah od leta 1874. do 1878. od 450 do 900 gold., skupaj . .	4050	„
m) podpora za vrt kmetijske družbe leta 1872.	400	„
n) za razdelitev semen v letih 1870. in 1872.	860	„
o) za podkovsko šolo od l. 1874. do 1882.	5650	„
p) za statistiko poljskih pridelkov od leta 1869. do 1882. v svotah od 250 do 1000 gold., skupaj . .	9700	„
r) za pripravo kovanja družbenih medalij	250	„
Vse tukaj navedene podpore znašajo .	132.200	gold.

3. Kako so se porabile te podpore?

Nakupilo se je iz teh podpor 406 plemenskih bikov, 532 junic plemen, ki so bila za naše razmere priporočena.

Razun tega dajala so se na 15 krajih Gorenjskega, Dolenjskega in Notranjskega darila živinorejcem, kateri so bili zasluge v živinoreji dokazali z odlično živino po izreku strokovnjakov. Taka pohvalna darila so se pripoznala za 41 bikov, 32 krav, 47 junic in nad to so se pripoznala za 89 govedin pohvalna pisma.

Pri treh okrajnih živinskih razstavah na Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem spoznana so bila pohvalna darila za 18 bikov, 19 krav in 20 telic.

Drobnice se je vpeljalo 360 ovnov in 286 ovac jezerskega in ugoviškega plemena, in 125 sufolških prešičev.

Za čebelarstvo razdelila je kmetijska družba 93 daril po 4 do 25 gold. in 420 panjev učiteljem in bolj revnim čebelarjem, eno darilo tudi s 100 gold., čebelarsko društvo pa je po kmetijski družbi v 12 letih prejelo podpor 2100 gold.

Rigajskega lanenega semena oddala je kmetijska družba domačim gospodarjem od 1870. do 1882. leta 1916 mernikov; razun tega je poslala s podporami tri mladenče na Moravsko, da so se učili predivo izdelovati po belgiškem načinu, ter razdelila 1100 knjig z dotičnim podukom.

Pri sadjereji razdelil je glavni odbor 20 šolam 50 Hartingerjevih stenskih tabel, je dal 8 daril za napravo vinorejskih vrtov, 3 darila za obsajanje cesta, 10 daril za nasajanje orehovih dreves, 1 darilo za zasajanje živega plota, in razdelil 58 garnitur vrtnarskega orodja; razdelil je 7000 sadnih dreves nevštetih onih iz družbenega vrta na Poljanah in nevštetih murb; razdelil je nadalje 52 podpor od 10 do 100 gold. za napravo šolskih drevesnic, eno podporo za napravo občinske drevesnice, eno za napravo sušilnice za sadje po dr. Lukasovi sušilnici; razdelil je 100 knjižic Schleicherjevih o živalih, ki so kmetijstvu koristne in škodljive; enako tudi 1000 iztisov o sušilnicah z obrisi; g. R. Dolenc je iz te vrste podpore prejel za obiskovanje vinorejske in sadjerejske šole v Klosterneuburgu 300 gold., popotnine za opazovanje trtne uši ravno tam 62 gold., popotnine k shodu vinorejcev na Dunaji 120 gld.

Napajišč za živino pa tudi za rabo ljudi napravilo se je 60, in razun tega se je razdelilo 2000 iztisov P. Koslerjeve knjige s podobami v tej zadevi.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarstveno vprašanje.

V „Novicah“ in tudi po naših kmetijstvu namenjenih knjigah je bilo gospodarjem toplo priporočeno stavljenje živih mej. Ne bom na drobno našteval ter ponavljal vse koristi spojene s takimi mejami, vsakako je resnično, da olepšajo posestva in da branijo raznim živalim pohajati na našo zemljo. Vse drugo pa se to vidi v praksi, to je, v dejanskem življenji nego v teoriji, to je, z dobro mislečimi nasveti. Hočeš li staviti tako mejo, pride takoj sosed ter ima tisoč pomislikov. Eden pravi, da mu spridiš travo ter da mu bodo odslej tam same koprive rastle, da-si nima na meji nič nego nekaj suhe ledine. Drugi mejnik se boji, da bo meja škodovala čebelam v bližnjem ulnjaku, tretji pravi, da mu ne bo mogoče njive orati, ker mu meja pot zapira, četrtemu ni všeč meja, ker ne more več malo s koso posegati v tujo travo. Če si pa celó mejaš na veliki cesti, tam pa gosposka tirja, da se z mejo nazaj pomakneš za cela dva sežnja, in tako zgubiš, recimo na 100 metrov dolžine celih 400 metrov zemlje. Zbere se celi občinski svèt, možje ugibajo na vse strani, gubančijo svoja modra čela in nikakor ne morejo strinjati hudomušnih sosedov pomislike s pravico posestnika, da vsaj sme na svoji zemlji svobodno se gibati.

Tedaj, drage „Novice“, svetujte, pomagajte, kako hočemo v okom priti tolikim oviram, kako hočemo naše nasvete oživiti, če imamo pri tem tolike škode trpeti! Pravijo, če hočeš živo mejo narediti, moraš na meji goste planke postaviti ali pa se odmakniti za pol sežnja. Kdo bo pač na polji plačeval za drage planke par sto forintov ali pa zemljišča zgubiti hotel kar celi oral? Malo jih bo. Rajši opustim napravo žive meje, naj sosed slobodno sega v mojo njivo in moj travnik, naj vaški paglavci slobodno lomijo vejevje na sadnem drevji, ali ga celó iz zemlje pulijo, naj tresejo in pobirajo sadje prostovoljno, naj pohaja človek in živina po tvoji zemlji, če je kje kam bližje, vsaj jih ne velja nič, davke plačevati pa tudi ni njihova skrb.

Vse te in enake misli me obhajajo, kedar se sprehajam po svojem posestvu, ne ravno vabljive za nakup zemlje, ne ravno tolažilne za velikanske naše davščine in bire brez konca in kraja. F. R.

Gospodarske izkušnje.

Kako lesenino v zemljo dejano varovati gnjilobe.

Koli, stebri in sploh lesenina, katero vso ali deloma vtikamo ali zagrebamo v zemljo, se dajo po skušnjah dobro obvarovati gnjilobe. V ta namen vzame se navadnega lanenega olja ter se mu primešava toliko ogljenega prahu (drobno stolčenega lesnega oglja), da mešanica postane toliko gosta, kakor navadne oljnate barve, s katerimi se barvajo lesenine. S to ogljeno-oljnato barvo pobarva se oni del lesa, ki ima priti v zemljo, in skušnja je uže potrdila, da je bil tako pobarvan les čez sedem let iz zemlje vzet enako cel in trden, kakor nov les. — V gospodarstvu ne bode treba velicega računanja, ampak mala poskušnjica bo pokazala, kako se obnese tako barvanje in ali se izplača.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

(Dalje.)

XXII. Škofeljica.

Tretji ta stranski potok Ižice se je premeril od mlina „Pod hrasti“ do njegovega izliva v dolgosti 5920 metrov, čeravno sega močvirje samo do mlina „Pri županu“.

S predlaganim reguliranjem bi se sicer doseglo popolno izsušenje do sedaj poplavljenega zemljišča med hektom. 9 do 17, a spodnja zemlja bi se v vsi svoji prostornosti ne dosegla.

Kakor kaže podolžni profil, bi se sicer nevarnost povodnji tudi lahko odvrnila za svet, ki leži zunaj močvirja nad drugo daljino, a to bi bilo mogoče le tedaj, ko bi se most na Karlovški cesti (7 + 52) razširil, ko bi se naredile nove, dovolj široke temeljne zatvornice pri mlinu „Pri županu“ in bi se razširil sedanji jarek.

XXIII. Priproščica.

Ta kanal se je premeril do mlina v Orlah, to je, 6820 metrov na dolgo.

Ker leži ta kos kanala nad Karlovško cesto ob necem rebru, vsled česar voda pri najmanjšem zastajanji niže ležečo dolino preplavi in pomočviri, zato se je moral kanal tukaj preložiti v dolgosti 936 metrov.

Ako se kanal na ta način prestavi in ako se ostali kos potrebi in počisti, bode svet izsušen in spodnja zemlja se bode popolnem odkrila.

XXIV. Zgornji Galevec.

Ta izsuševalni jarek meri 2430 metrov. Z znižanjem najviše vode Ljubljanice se bode svet popolnem izsušil, in ako se jarek iztrebi, se bode tudi spodnja zemlja dosegla.

XXV. Spodnji Galevec.

Pri tem 2616 dolgem izsuševalnem jarku je sicer tudi nameravano izsušenje zemljišča, a spodnja zemlja leži krog zadnjega, kacih 500 metrov dolzega konca tako globoko, da se ne bode mogla odkriti.

(Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Kmetski stariši, vzgojajte prav svoje otroke!

(Konec.)

Resnično je pa tudi, da kakor mlado — žlahno — drevesce dostikrat poganja nepotrebne in škodljive postranske odrastke, katere treba je vselej proti odstranjevati, ravno tako prikažejo se navadno tudi pri dorastajoči se mladini nekatere napake, kakor: površnost pri delu, pozabljivost, lahkomišljenost, pohajkovanje, raztrešenost, lenoba, veliko- in vsevednost (ker ne malokrat hoče vsako reč bolje vedeti in umeti, nego stari, skušeni ljudje), jezičnost, trmoglavost itd., kar vse mora se z vso resnobnostjo pri njej zatirati in z vsemi poštenimi sredstvi prave krščanske odgoje odstranjevati, to je: vse njene duševne in telesne moči edino le v dobro — k vsemu blagemu in poštenemu — napeljevati.

Pri malih otrocih mora se zahtevati brezpogojna pokorščina, ker še niso zmožni presojevati, zakaj je treba ravno tako in ne drugače delati, kar je pa pri dorastajoči se mladini — če ni še pokvarjena — uže nekoliko drugače. Toraj še enkrat trdim in povdarjam, da se pri dorastajoči se mladini po nobenem načinu čut samostojnega razsojevanja ne sme zatirati in uničevati s tem, da bi se jej kar vse trmasto odrekalo; treba ji je le njene lastne pomanjkljive nazore in razsodbe o kaki reči podučno in dejansko dokazati, ter ji ljubeznjivo in očetovsko pomagati, da se ji o vsem prav pojasni in pomanjkljivo — ali celó napačno — vselej z dobrim nadomesti, kar vse vodi k zaželjenemu cilju in pravemu vspehu. — Ako stariši vidijo, da ima mladina tu pa tam prav, mora se ji iz pravega odgojskega stališča na vsaki način veljati pustiti; če so pa njeni nazori o kaki reči morda celó boljši od drugih (naših lastnih), zasluži zavoljo tega gotovo tudi primerne in nehlinjene pohvale. Pri vsem tem mora pa vendar-le vsak oče gledati na to, in tudi od svojih odraščenih otrok zahtevati, da njegova modra povelja in zaukaze, dokler sam gospodari, iz prepričanja, da se s tem njega ljubezni vredni storé in četrto božjo zapoved po volji božji spolnijo — natančno izvršujejo. Precéj v začetku mora se njihovim ugovorom proti zaukazom in poveljem krepko nasproti stopiti, ker ravno tega (obotavljanja) se mladina navadno kot gotovega pripomočka poslužuje, da si počasi prisvoji vse gospodarstvo — tudi čez svoje roditelje. Kedar pa stariši pri svojih otrocih zapazijo pravo in resnično vnemo za pošteno, koristno in dobro delo, naj se ne krčijo zoper malo in primerno pohvalo svojih pridnih otrok, ter naj jim privoščijo kako pošteno in nedolžno razvedrilo, kar bode na obe strani najboljšega nasledka in blagodejnega vpljiva. Poglavitno je pa, da se v mladini uže zgodaj (v nežni mladosti) pravo veselje do pridnega in koristnega dela vzbudi tako, da brez hasljivega opravka nihče živeti in prestati ne more; le delavni ljudje v pravem pomenu besede postanejo samostalni gospodarji in samostojne gospodinje (lenuh je prej ali pozneje od drugih odvisen), ter so tudi vredni udje družbe človeške.

Marsikateri oče mora sam priznati (in takih ni ravno malo po mili domovini), da je le on sam kriv, če ni v hiši pravega sporazumljenja in edinosti, ter vse tako, kakor mora biti med pravo krščansko družino. Skoraj bi rekel in z nekako gotovostjo iz prepričanja trdil, da nekateri očetje nekako zavidljivo svoje razumne sinove (matere pa hčere) opazujejo, ker ti dostikrat v marsičem bolj pametne nasvete stavijo, nego oni sami, ter jim zaradi tega potem skoraj pri vsaki

*

priliki njihovo (otroško) mladoletnost in nedoraslost očitajo. S tem pa taki stariši sami vzbudé obojestransko nezadovoljnost združeno z nezaupnostjo in čmernostjo, katera je dostikrat tudi v dobri in celó premožni hiši pogubonosna. Takim žalostnim razmeram v družini morejo se pa stariši ogniti s tem, da svoje — dobro in pošteno vzgojene — otroke v poznejih letih imajo in smatrajo kot svoje prave, jim od Boga dane naravne pomočnike, da ž njimi odkritosrčno in ljubeznjivo ravnajo, jih za pošteno in pridno delovanje od časa do časa primerno pohvalijo, jih za vse dobro z lastnim izgledom navdušujejo, za kar jim bodo otroci tudi gotovo in resnično hvaležni s tem, da jih odkritosrčno ljubijo, ter so jim nehlinjeno udani in vselej pokorni. Le to je edina in prava pot, po kateri morejo se za vse dobro vneti, pametni in delaželjni otroci vzrejati, da so potem tudi pošteni in dobri ljudje.

Omeniti moram še, da razporom in needinosti med našimi domačimi razmerami po priprostih kmetskih hišah in družinah ni glavni vzrok hudobna zlovolja, nego temveč le nepravo porazumljenje med stariši in otroci, kar je žrki sad pomanjkljive in napačne vzgoje slednjih.

Te moje zadnje opazke naj pa odraščene mladine nikakor ne pohujšajo, da bi bila zavoljo tega svojim skrbnim starišem nepokorna, nego bodo naj jej temveč v pravo spodbudo, da bode v prihodnje svoje dobre in skrbne stariše resnično ljubila, ter jim bode prava podpora na stare dni in jim s tem vsaj nekoliko povračevala njihov brezbrojni (neštevilni) trud, skrb, težave in ljubezen. Ko bi pač naši ljubi mladini mogel dopovedati in jej v pravi podobi pokazati, kako zeló se s surovim obnašanjem, nehvaležnostjo in z nepokorščino do svojih starišev sramoti pred vsem poštenim svetom, gotovo bi se v prihodnje teh ostudnih in pregrešnih napak, katere sam Bog v četrti božji zapovedi obsoja, popolnem varovala in izogibala.

Premisli naj se le, kako ostudno je, če se otroci v surovih izrazih jezno nad svojo — morebiti zavoljo njih samih — uže onemoglo materjo, katera je za-nje vse storila in pretrpela — še več kot je mogla, — obrezajo, se nad njo zadirajo in jo morebiti še celó preklinjajo in tepejo! Z grozo moral je pred malo časom človek čitati po slovenskih časnikih sodnijsko obravnavo, v kateri bil je nečloveški sin zavoljo uboja lastne matere k smrti na vislice obsojen. Kako nehvaležno in nesramno je, če odraščene hčere svoji mili materi, kedar jim posla zaukaže, jezikajo ter se obotavljajo njena povelja izvršiti in jo iz prave otroške hvaležnosti lepo ubogati. Gršega skoraj pod solncem ni in veča spaka človeku na vid priti ne more, nego so čmerni obrazi neubogljivih in nepokornih odraščenih otrok, kedar se obotavljajo, da bi kako delo ali povelje svojih dobrih in ljubih starišev urno izvršili. Slovenska mladina! Proč z vso grdo nepokorščino proti svojim starišem, proč z nehvaležnostjo do njih; bodi jim voljno pokorna in spoštuj jih, kakor ti to četrta božja zapoved veleva, če hočeš časno in večno, na duši in telesu srečna kedaj biti in postati.

Ljubi kmetski stariši, vestno si prizadevajte, da bodete svoje otročiče prec od mladih nog dalje pošteno in krščansko vzgojevali, ter jih za njihov prihodnji poklic z lastnim dobrim in spodbudnim izgledom dostojno pripravljali. Česar morebiti vi sami ne morete ali ne utegnete, pomaga vam domača, dobro urejena šola izvesti. Vzajemno delujte s svojimi duhovnimi in svetnimi učitelji pri vzgoji svojih otrok, ter nikar s slabim izgledom pri mladini ne podirajte in ne uničujte tega, kar so pri nji vaši skrbni učitelji dobrega z veliko težavo, trudom in prizadevanjem postavili.

Ravno ta poslednja, vse graje in obsoje vredna grda napaka se med kmetskimi stariši po mili domovini prav pogosto nahaja, zavoljo katere si je pa uže marsikateri oče na stare dni svoje sive lase raz glavo pulil. In — zakaj bi pač sebi, mili kmetski stariši, grenko življenje na stare dni, svojim otrokom pa nesrečno prihodnost pripravljali, ker morete z dobro in krščansko odgojo tako neznosno zló od sebe in od njih popolnem odvrniti in z pomočjo taiste za-se in za svojo milodrago deco vse dobro in najboljše doseči!

Pravo krščansko življenje med vami, sveta vera in božje zapovedi, natančno in točno-vestno spolnovanje vaših stanovskih dolžnosti: toraj vaš lastni, dobri in spodbudni izgled so najboljši in gotovejši pripomočki pri pravi vzgoji vaših, vam od Boga danih in zaupanih otrok, od katerih bodete tudi enkrat morali pred večnim sodnikom oster odgovor dajati.

Sprejmite, mili slovenski kmetski stariši, te moje dobrohotne in odkritosrčne opomine za pravo odgojo vaših otročičev, kot preiskreno voščilo za pred malo dnevi pričeto novo leto; ravnajte se po njih, in zagotovljam vas, da vam radi tega nikdar in nikoli žal ne bode! Bog z vami in vašo mladino!

Na Premu meseca prosenca 1883.

M. Rant, národni učitelj.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

V katerokoli rimsko svetišče pride človek, povsod najde kaj novega in znamenitega. To mu kaže tudi cerkev sv. Cecilije. Imenovati se more tudi ona starodavna, ker stojí uže 1400 let. Vsled večkratnih poprav in prenovljenj postala je vendar uže zeló predrugačena memo prvotne. Pozidana je na mesti, kjer je bil dom sv. Cecilije, ali bolj prav reči: kjer je stala hiša njenega ženina Valerijana. V zunanji cerkveni lopi stoji še nekaj kamnitih lepih stebrov, ki so zališali nekdaj palačo Valerijanovo. Cerkev je razdeljena v tri ladije. Pod častitljivim vélikim altarjem je videti marmeljnasti kip sv. Cecilije, ležeče ravno tako, kakor je bilo najdeno njeno truplo v katakombah. V podzemeljski rakvi (konfesijon) pod presvetiščem počivajo trupla sv. Cecilije (še nestrohnjeno), dalje njenega ženina sv. Valerijana, ssv. papežev Urbana in Lucija in še devetsto mučenikov, katerih koščice so bile v 9. stoletji iz katakomb sem prenešene.

Na prošnjo našo dovoljeno nam je bilo, podati se v ta sveti podzemeljski prostor, in res srečnega sem se štel, da sem mogel tik ob mrtvem truplu sv. Cecilije sebe in svoje pevske zadeve priporočiti njeni pomoči.

Iz podzemeljske rakve podali smo se tudi v ono kapelo, ki je predelana iz sobe, kjer se je ta sloveča svetnica kopala. Še zdaj so videti ob steni peč, vodotoki in svinčene cevi kot kopeljske naprave; tu je bil napadel svetnico tudi rabelj in odsekal jej glavo. Kamenita plošča, na kateri bila ji je odsekana glava, služi altarju te kapele kot menza (miza). Komu bi žalno zavzetje ne prevzemalo srca in duha, ki hodi po tako znamenitih zgodovinskih prostorih!

Med mnogimi mozaiki te cerkve odlikujete se zlasti sliki deviških zaročencev sv. Cecilije in njenega ženina sv. Valerijana. Oba sta predstavljena v bogati noši odličnih Rimljanov iz 9. stoletja, v kateri čas spada zgotovljenje teh slik. Sv. Valerijan nosi nad zeleno, z zlatom obrobljeno spodnjo obleko bel, lepobavdast plašč; sv. Cecilija pa se blišči v zlatotkani, bogato vezeni

obleki, zeló enako tako, kakor je bila opravljena najdena v njenem grobu v katakombah. Cvetlična tla spominjajo na stanovanje v paradiži; palmi, ki ste naslikani ob straném deviškega para, pomenite slavo mučeništva; tica (feniks) nad glavo sv. Valerijana pa blaženo neumrljivost. Med znamenitosti te cerkve pripada tudi prestol papeža sv. Urbana, ki je v nji shranjen. — Prav težko sem se ločil od tegá svetišča in še to uro mi je žal, ker ga nisem mogel obiskati vsaj še enkrat.

Naprej gredé stopili smo, ker je bila ravno odprta, v cerkev „St. Maria del Orto“, kjer ni bilo kaj posebnega videti. — Podali smo se toraj naprej k cerkvi sv. Frančiška, imenovani „St. Francesco a Rippa“. Prizidan ji je samostan frančiškanski. O času, ko je bival sv. Frančišek Asiški (Serafinski) v Rimu, je bil v tem samostanu. Podali smo se toraj skoz cerkev koj naravnost v zakristijo, iz katere nas je peljal prijazni redovnik v ono malo, podolgasto-štirivogelno sobico, kjer je stanoval ta slavni svetnik. Predelana je ona pač v kapelo, vendar so stene ostale vse v takem stanu, kot so bile o času njegovega ondotnega bivanja, izvzemši ono, kateri je prislonjen ličen lesen altar.

Ko smo sobico ogledali in poslednjič opravili pred altarcem kratko pobožnost, potegnil je spremljajoči nas redovnik za malo vrvico in po skrivni mehanični vravnavi zasuknili so se hipomo vsi altarjevi stebriči na okrog. In kaj smo videli vloženega v nje? Koščico tik koščice od nič manj kot 40.000 svetnikov. Zavzeti smo občudovali ta bogati svetinjski zaklad. Oj! koliko neštevilnih znamenitost ima Rim v svojih svetiščih! Le škoda, da šteje med svojimi stanovniki preveč tacih, katerim je vse to še manj kot — prazen nič! Na to mesto bi se dale pač zlasti sedanji čas obrniti evangeljske besede: „Da bi bilo spoznalo tudi ti, in zlasti ta tvoj dan, kar je v tvoj mir!“

Mali darek, ki smo ga redovniku podali za njegovo prijazno pospremljevanje in razkazovanje, je rad sprejel. In kaj bi ne? Osodo, ki je zadela sv. očeta papeža, da so jim namreč pobrali sovražniki njihove dohodke, delijo z njimi tudi mnogi redovniki, in morebiti pretrpijo marsikateri izmed njih več stradanja, kot oni, ki gredó grižljeja kruha prosit od hiše do hiše.

Ko smo dospeli nazaj v cerkev, vgledal sem, kakor prej pri sv. Jerneji, tudi tu mnogo gg. duhovnikov sedečih na malih stoličih sem ter tje, okoli njih pa še nekoliko veče krdelice otrok, in tudi uže bolj odraščenih vernikov. Delil se jim je tudi tu nauk iz veroznanstva, kar menda namestuje pri nas navadni nedeljski popoldanski krščanski nauk.

Od le-tod bil nam je znameniti pot na vrhunec enega izmed sedmerih homcev, na katerih je pozidan Rim, namreč na grič, imenovan: „San Pietro in Montorio“. Dva vzroka delata ta homec posebno znamenit: prvi je, da obiskovalec vživa od tam slastno radost prelepega razgleda čez ves obširni Rim in njegovo okolico; drugi pa, da vrh te višine končal je prvak aposteljnov, sv. Peter, kot mučenik življenje svoje. Grič je precéj visok in strmán. Široka cesta ovija se v prijetni izpeljavi okoli njega, ter pelje polagoma proti vrhu. (Le čudo je, da novošegna rimska vlada še menda ni zapazila postaj sv. Križevega pota, ki so postavljene ob cesti, ker bi jih bila morda uže doletela osoda onih v Koloseji.) Popotniki — pešci morejo dospeti po stezah bližnjicah še hitreje na vrh. To storili smo tudi mi, da bi si namreč pridobili več časa in bi mogli obhoditi in videti ta popoldan še kaj več.

Predno pa prestopim k popisu, kaj vse sem imel srečo videti na višini „Montorio“, povabim častite bralce in bralke h kratkemu pogledu nazaj v prvotno zgodovino krščanstva. (Dalje prih.)

Slovstvo.

* **Fizika** za niže gimnazije, realke in učiteljišča, spisal in založil Jakob Čebular — prejela je privoljenje naučnega ministerstva, da se sme rabiti v šolah.

* **Trst in okolica**, zgodovinske slike, spisal Matija Sila, ponatis iz „Edinosti“ — je imé ravno nam došli lični knjigi, ki obsega 155 strani male osmerke, lično tiskane. Dobiva se na prodaj pri opravništvu „Edinosti“ v Trstu po 45 kr., s pošto po 50 kr.

Naši dopisi.

Iz Gorice 11. febr. (Izv. dop.) Pustni vtorek smo imeli krasno vreme; tukajšnji tujci, pa tudi okoličani, kakor meščani so se popoludne v obilem številu zbrali na starem našem Travniku, da bi videli „véliki Corso“. Pa gledalce in še bolj gledalke je osupnilo, ko ni bilo ne pričakovanih kočij, ne mask, ki bi peš občinstvo razveseljevale. Par šêm in par kočij — vse neznatno — to je bilo vse, ki je imelo oznanjevati svetu italijanske šege, italijanski značaj našega mesta! Druga leta so se izgovarjali s slabim vremenom; letos je šla tudi ta tolažba za bodočnost po vodi, in goriški „Corriere“ je sprevidel, da njegov vpliv ne prodira še vseh krogov, kakor je želel to doseči tudi za Pustni dan. Ta list je doslej v vseh številkah očitno pokazal, da hoče naročnike nabirati z zasramovanjem slovenske narodnosti. Česar ne more ozmerjati ali pa za svojo agitacijo porabiti, pa prezira. O vseh pustnih veselicah goriških društev je skoro natanko poročal; veselico slovenskega podpornega društva, ki se je kaj povoljno obnesla s petjem in vojaško godbo, je popolnem zamolčal. Enako ni omenil zadnje plesne zabave naše čitalnice, da-si se je smela meriti z vsako drugih društev. Pa saj molčí celó o koncertu, ki so ga 30. januarija priredili z vojaško godbo častniki tukajšnjega hrvaškega pešpolka. Ta polk si je po svojih častnikih tukaj v malo mesecih simpatije avstrijsko-čutečega meščanstva pridobil, in zabav, prirejenih od te strani, se je udeležilo najodličniše občinstvo, in v tolikem številu, da se je vse trlo. Godbo ima pa ta polk tudi tako izurjeno, da je priznanje in pohvala občа in po vsej pravici zaslužena. Nehoté je moral še celó „Corriere“, vsaj enkrat, izvrstnost te godbe pripoznati, in — to je dovolj! — Novica, da je deželni predsednik kranjski, gosp. Andrej Winkler, odlikovan z velikim redom, je razveselila vse rodoljube in rojake visokega gospoda na Goriškem. Goriške čitalnice odbor je v imenu vseh udov takoj telegrafski čestital častnemu udu tega društva. Na mnogaja leta!

Ptuj 10. febr. *(Vabilo k slavnosti v spomin V. Vodnikovega 125letnega rojstvenega dneva)*, katero priredi tukajšnja čitalnica 18. dne t. m. v svojih prostorih „Narodnem domu“. Vspored: 1. Mehul Josef: ouvertura za gosli, čelo in glasovir. 2. Slavnostni govor. 3. Dr. B. Ipavec: „Ilirija oživljena“, zbor. 4. Deklamacija, S. Gregorčič: „V pepelnični noči“. 5. Foerster: „Kitica slovenskih narodnih pesnij“, mešani zbor. 6. Beethoven: Sinfonija št. 2 g-dur za gosli, čelo in glasovir (čveteroročno). 7. Dr. G. Ipavec: „O polnoči“, bas-solo s spremljevanjem na glasoviru. 8. A. Nedved: „Moja rožica“, čveterospev. 9. D. Jenko: Što čutiš? — Začetek ob 8. uri zvečer.

Prem 11. febr. *(Pogreb dekana gosp. M. Štrucelj-na.)* Zvonovi farne cerkve trnovske naznanjali so od zjutraj dne 5. t. m. z milimi glasovi cele tri dni zjutraj, o poludne in zvečer britko in tužno vest, da leži na mrtvaškem odru blagi mož, visokočast. gosp. dekan, župnik, predsednik trnovske kmetijske podružnice itd. On bil je vseskozi iskren in vnet duhoven v svojem poklicu, skrben in mil duhovni oče svojim farnim ovčicam, prijazen in gostoljuben napram svojih prijateljev, vseskozi jeklen narodnjak, za vse dobro, blago, lepo in koristno vselej nad vse zavzet, kateri je, dasiravno nikdar ne popolnem trdnega zdravja, vendar vsakemu rad z dobrim svetom, kakor tudi prav pogostem materijalno rad na pomoč prihitel onim, kateri so se zato zaupno do njega obračali. Ob priliki, ko so se lansko spomlad novi zvonovi za podružnico sv. Jurija iz železnične postaje trnovsko-bistriške v Bistrico v sprevodu slovesno prepeljevali, zadel bil je po dokončani slovesnosti tega blagega moža v Bistrici mrtvud, kateri ohromil bil mu je vso desno stran tako, da so ga morali v za bolnike napravljenih nosilih iz Bistrice v Trnovo prenesti. Tukaj plavalo je njegovo blago življenje celih dolgih nad osem mesecev v boru med življenjem in smrtjo. Muke bile so ves ta dolgi čas velike in hude, a blagi gospod prenašal je vse trpljenje, kateremu konec je dne 5. t. m. zjutraj okolo ½ 4. ure neizprosljiva smrt konec storila, z neko nadzemeljsko potrpežljivostjo in popolno udanostjo v voljo božjo. Med to dolgo boleznijo dal se je mili in blagi pokojnik tudi večkrat s svetimi zakramenti za umirajoče previdetí, s čemur je svojim po njem tugujočim faranom in vsi okolici bil izgled pravega in vernega katoliškega kristijana.

Vest, da so gospod dekan umrli, raznesla se je nemudoma po vsi dekaniji, ter je vsakemu, dasiravno z neko gotovostjo pričakovana, vendar-le nemilo srce pretresla, ter brezštevilnih solz in britke žalosti med ljudstvom napravila. Med tem, ko je blagi pokojnik tri dni na mrtvaškem odru v trnovskem farovžu počival, zvonilo je tudi po drugih farnih in podružnih cerkvah vse dekanije svojemu višemu duhovnemu pastirju v hvaležen in žalosten spomin mrtvaško zvonenje.

Dné 8. t. m. točno ob 10. uri zjutraj pričel se je bil mrtvaški sprevod iz trnovskega farovža skoz vso vas Trnovo v farno cerkev sv. Petra. Mrtvaške obrede vodil je prečast. gospod kanonik Urbas, kateri spravil bil je tudi k večnemu počitku 1. decembra 1881. leta očeta slovenskega naroda, blagega viteza dr. Janeza Bleiweisa pl. Trsteniškega. Vseh visokoč. gg. duhovnikov se je bilo pogreba 23 na štvilu vdeležilo. Sprevod bil je nekako v tem-le sporedu: Najprej nesli so trije mladenči s črnim šlarom okinčan mrtvaški križ; za tem vrstila se je mladina trnovske, dolenjezemske, vrbovske in podstenjske šole s svojimi gg. učitelji na čelu, med katero videlo se je lepo število belo-oblečenih deklic; na to sledila je velika množica odraščenih, za katero nosilo je 8 občinskih predstojnikov in drugih občinskih mož krasno rakvo s pokojnikom vred k večnemu počitku, pred katero je prej navedeno število gospodov duhovnikov mrtvaški „miserere“ prepevalo, a poleg rakve svetilo je tudi drugih 8—12 občinskih mož. Za rakvo sledili so v prvi vrsti sorodniki blazega pokojnika, na čelu jim vrli c. k. okrajne sodnije bistriške predstojnik, gospod Juraj Štrucelj, vredni stričnik pokojnikov. Pogreba vdeležili bili so se tudi vsi drugi uradniki c. kr. okrajne sodnije in davkarije bistriške, c. kr. žandarmerija, gosp. okr. zdravnik Fr. Bachman, vsa inteligenca iz Bistrice, Trnova, Zagorja in Knežaka, kakor tudi odlični gospodje iz Št. Petra in Podgrada z gg. učitelji vred iz celega dekanata. Tudi za rakvo bila je brezbrojna procesija žalujočega ljudstva, katero prišlo je blago-milemu pokojniku zadnjo čast skazat.

V cerkvi so čast. gg. duhovniki med tem, ko so se pri vseh peterih altarjih sv. maše služile, opravljale mrtvaške molitve po blagem ranjcem. Po mrtvaških molitvah stopi na leco visokoč. gosp. dr. Strbenec, župnik hrenovški, kateri v jedrnatem, ne preobširnem govoru prav ginljivo označi brezbrojni množici pomen ravno se vršeče žalostne slovesnosti, med katerim govorom nastane po cerkvi splošno ihtenje in jok.

Ko je bil govor dokončan, bila se je ura uže čez poludne nagnila. Na to sledila je še zadnja mrtvaška sv. maša zadušnica, pri kateri so navzoči gg. učitelji s pevci trnovsko-bistriške čitalnice vred peli primerne mrtvaške pesmi. Po dokončanem sv. opravilu in molitvah v cerkvi preneslo se je truplo blagega pokojnika na mirodvor, ter se je izročilo materi zemlji tam, kjer bilo je pred nekoliko leti k večnemu počitku položeno truplo njegove pokojne sestre Anice. Imenovani pevci zapeli so pokojnemu gosp. dekanu Matiji za nagrobnico prvo in zadnjo kitico pesme: „Blagor mu, ki se spočije“, s čemur bil je pogreb okolo poli 2. ure popoludne dokončan.

Omeniti mi je še, da sti tužni moment naznanjali dve veliki črni zastavi, ena iz zvonika farne cerkve sv. Petra, a druga pa iz nad uhoda v farovž, kakor tudi so bili na grob pokojnega g. dekana položeni trije krasni venci — eden z belimi svilnimi trakovi in napisom: „Svojemu prijatelju“, katere so trije možje pri sprevodu ravno pred rakvo nosili.

Tako krasnega in velikanskega pogreba, kot bil je ravno na kratko popisani, pa prebivalci trnovske doline še nikdar doživeli niso in ga tudi najstarejši ljudje ne pomnijo. Ljudstva bilo je gotovo 3–5000 skupaj zbranega, kar je najboljše znamenje, da je bil blago-mili pokojnik splošno ljubljen, spoštovan in čislan duhovni pastir v svoji dekaniji.

Jutri imamo tukaj po blagem pokojniku osmino (osmi dan z biljami in mrtvaško sv. mašo).

Blag mu spomin! Njegovemu prahu pa večni mir in pokoj, a duša njegova naj brez zadržkov uživa večno radost v nebeški domovini! M. R.

V Gorjah 2. sveč. — Preteklo nedeljo napravilo je naše bralno društvo veselico s tombolo, katera je dala čistega dohodka 25 gold. na korist društva. Gostov je prišlo k veselici toliko, da je bil prostor pretesen in jih je moralo nekaj oditi. — Vsako nedeljo vpiše se nekaj novih udov, in knjige društva se prav pridno prebirajo. Po Véliki noči nameravamo napraviti še eno veselico s tombolo, katere dohodek hočemo obrniti za napravo društvene zastave, da društvo ne bode brez vnanjega društvenega znamenja ob prihodu cesarjevem.

V kratkem pripetili ste se tukaj dve nesreči: V strmem plazu Gaberju spodletelo je gospodarju s spodnjih Gorij, ko je drva gonil, in padel je čez pečine v veliko globočino, se ve da je bil koj mrtev. Zapustil je ženo in več otrok, premoženja prav malo. — Pri Krželu v Krnici pa se je zadušilo v podstrešni sobi skoraj vseh pet deklet; najstareja, blizo 20 let stara, ostala je mrtva, štiri njene mlajše sestre smo oživili. Vzrok je bil ta, da se je pri peči, ko je še gorelo, dimnik zaprl. — Koliko nesreč se je uže zgodilo po žrjavici v sobah in zaveznjenih pečéh! Pri takih manjih pečéh, od katerih drži poseben dimnik, je zeló hvalevredna noveja navada, da se pri dimniku ne napravlja sploh nič zapiranja, tako da pri zaprtih pečnih vratih ne more v sobo dohajati nikakoršnega škodljivega gaza.

Iz Ljubljane. — Gospod deželni predsednik Andrej Winkler prejel je od presv. cesarja red železne

krone 2. vrste, s katerim je sklenjeno baronstvo. Ta vesela novica širila se je nagloma preteklo soboto po Ljubljani, po kranjski deželi in tudi še dalje. — Odkar ima gospod predsednik Winkler v rokah krmilo deželne vlade kranjske, čuti se pri nas vse drugo novo in živahno gibanje; vsa dežela vidi in čuti, da za blagor dežele v resnici skrbi v vsakem oziru res očetovska roka. — Kdor pa ima priliko, tudi le deloma zasledovati delovanje našega gospoda predsednika, mora občudovati njegovo obširno in temeljito znanje postav, njegovo nedosegljivo spretnost in neumorno delavnost, tako da pri razglašenem tem odlikovanji vsak zadovoljno more zaklicati: lepo priznanje velikih zaslug! — Odlikovanje ima pa še drug pomen: Presvitli cesar in vlada s tem odlikovanjem glasno in razumno odobrujeta pravično postopanje gospoda predsednika nasproti Slovencem in Nemcem v deželi, pa tudi odločno postopanje njegovo nasproti nemškutarski nagajivosti in še posebno nasproti onim uradnim krogom, kateri ne morejo pozabiti, da danes ne vlada več Auersperg-Lasser. — To odlikovanje pozdravlja zato vsa kranjska dežela, pa tudi vsi Slovenci z veselim klicem: Živijo!

— *(Vitez Schneid)* je po izreku zdravnikov popolnem zdrav. To veselo novico dobimo iz prav zanesljivega vira in jo pozdravljamo s tako srčno veselim: „Hvala Bogu!“ kakor gotovo vsi njegovi volilci bele Ljubljane in ves drugi slovenski svet.

— *(Milostljivi knezoškof Jernej Widmer)* v Kranji so, kakor čujemo, toliko okrevali, da jim ni treba več ostajati v postelji; ostajajo pa iz previdnosti v sobi, toda občujejo z domačimi, berejo in se sploh z ozirom na prestano bolehnost in visoko starost še dobro počutijo. Upamo, da se jim z bližajočo se spomladjo tudi moč in zdravje popolnem povrne.

— Včerajšnja „Wiener Zeitung“ uradno proglaša odlikovanje našega deželnega predsednika gosp. Andreja Winklerja z redom „železne krone 2. vrste“. — Gospod predsednik Winkler je od pretekle sobote na Dunaji.

— *(Pogreb barona Schloissnigga)* bil je sijajen, vdeležilo se ga je razun deželnega predsednika Winklerja in tukaj bivajočih generalov prav mnogo odličnega občinstva.

— *(Razpust kranjskega deželnega zbora)* ne pusti spati ljubljanskih nemškutarjev. Zadnje dni so na Dunaj telegrafirali, da se ne bode razpustil, ampak da bode zastopana naša slovenska dežela ob cesarjevem prihodu po — nemškutarjih. Pa ta laž se jim ni oblegla in poslali so na Dunaj drugo poročilo, v katerem grozé s svojim izstopom iz slavnostnega odbora, ako bi se deželni zbor vendar-le razpustil. — To žuganje sicer ne izvira iz deželnega odbora, kakor je preklical deželni glavar grof Thurn, toda žuganje imelo je vse en nepričakovan vspeh: ker „kakor iz prav zanesljivega vira čujemo, ne misli grof Taaffe nobenega koraka storiti zoper deželni zbor kranjski, ne da bi se prej posvetoval s Schreyem, Dežmanom in Schafferjem“ — tako bodo pisali ali telegrafirali morebiti prihodnji teden nemškutarji na Dunaj. In tako bodo motali in motali štreno nemškutarji, dokler ne pride „dies irae“.

— *(„Narodni dom“.)* Srečke „Narodnega doma“ razposlale so se uže po vsem Slovenskem odličnim rodoljubom in nekaterim gg. duhovnikom, poslale se bodo tudi še ostalim gg. duhovnikom in nekaterim gg. narodnim učiteljem. Ker se bodo vsi zavedni Slovenci zanimali za to veliko narodno loterijo, prosimo one gospode, ki bi hoteli prevzeti srečke v razprodajo, da bi to blagovolili naznaniti odboru društvenemu, ker le tako bode imel vsak priliko kupiti jih in pripomoči k izvršitvi tega blagega narodnega podjetja. Oni gospodje pa, ki so uže prejeli srečke, naj jih blagovolijo razprodavati nerazprodane **še le** v naznačenem časi vrniti.

— *(Brenceljna štev. 3.)* izšla je dne 10. t. m. s priloženim začetkom povesti „Ne v Ameriko“. Pesem na prvi strani prav po naravi risa „starodavnost nemške korenine“ naše „nemške“ ljubljanske gospóde, pa tudi druge drobtinice in pismo z Olimpa je zanimivo, šaljivo brez prisiljenja.

— *(Pobirki iz časnikov.)* „Edinost“ št. 11. očita o zadevi slovenskih voznikov v Bosni „Novicam“, da jo „napadajo“, ko so vendar „Novice“ samo zavrnile napad „Edinosti“ na poslanca Obrezo in Viteziča, akoravno po kasnejih popravkih soditi — ne namenoma storjen napad. Ako dalje „Edinost“ govori o „obrekovalcu, ki jo hoče uničiti“, moramo mi vsaj odgovoriti, da ne poznamo njenih skrivnosti, vemo pa, da je bila v tem slučaji obrekovalec „Edinosti“ njena lastna pisava. — V prvi notici „E.“ ni bilo govorjenja o posrednikih Abendrotovih. „Edinost“ prinaša pa v ravno tisti številki „vabilo“ Hutterjevo, v katerem priganja voznike, naj hité k njemu. Ako bi vendar list, ki sprejema to „vabilo“, hotel javno s čem priporočiti zaupljivost in denarno zmožnost „firme“ Hutter-jeve. Golo usmiljenje do voznikov mu ne more narekovati vabil, sicer bi ne pridržaval sebi 20%. Vozniki, bodite toraj previdni in posvetujte se pred vsakim korakom z izvedenimi prijatelji.

Zadnja številka „Soče“ prinaša prav zanimiv vvoden članek, iz katerega razvidimo, da Pretisovi agenti, ki so mu svoj čas preskrbeli nekoliko častnih diplom, začenjajo svoje podzemeljsko temno delo — rovanja zoper dr. Tonkli-a. Narodnjaki! Le na dan s takimi krti, razglasite jih slovenskemu svetu, in dosti bode tega, ker solnčne svitlobe ne prenesejo taki „narodnjaki“. — Kdor narodno čuti, si bo hitro izbral med dr. Tonkli-em in Pretis-om.

Zahvala.

O bolezni in prerani smrti nepozabljivega mojega brata Matija, bivšega župnika v Št. Vidu pri Zatičini, se mi je od raznih krajev in krogov milo prijateljsko sočutje razodevalo. Vsim blagim p. n. sočutnikom izrekam za to v imenu ranjcega in svojem, dokler mi drugač ni mogoče, za zdaj po tej poti najtoplejšo zahvalo.

Dr. Janez Kulavic.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Samo o vspehih razprav z ruskim ministrom Giers-om je bilo mogoče pretekli teden še kaj brati in čuti poleg sicer edino vladajoče dogodbe bivšega poslanca Kaminskega. — Levica državnega zbora spustila je vse svoje viharje in nevihte v zboru in po časnikih, da bi dobila za Kaminski-ovo dogodbo kaj držaja zoper vlado Taaffe-ovo. Vsi časniki kričali so po prejetem povelji: „Gorjé! na desnici državnega zbora so poslanci, ki v poslanskem poklicu iščejo dobička — dobička 630.000 gold.; to se godi na oni desnici, katera nam vedno očita „Trinkgelder“, „Chabrus“ in druge take malenkosti, toraj križajte vlado, križajte desnico!“ Tako kričanje traja zdaj blizo 14 dni. In kaj je storila desnica? Poljski klub je, zvedevši, da je ud njegov Kamenski po drugem udu Wolskem res izročil tožbo zoper judovskega barona Schwarza, v kateri zahteva za svoje posredovanje in pripomoč pri pripravah in oddaji gališke transverzalne železnice po prej prejetih 3000 gl.

še ostanek obljubljenih 3%, namreč 325.000 gold., in pri obširnem vtemeljevanji sumiči uradnike, ki so imeli pri tem opraviti; poljski klub je ona dva svoja uda izbacnil in sta po klubovih pravilih morala odložiti svoji poslanstvi. Desnica je izbacnila ona dva uda svoja, ki sta se pregrešila zoper častni posel poslanca. Pozvedeti, ali je morebiti še kaj v tej zadevi zapletenih, vprašala je tudi združena desnica vlado, ali hoče to dogodbo z največo ojstrostjo preiskati, da se pozvedó in kaznujejo vsi vdeležniki, pa tudi reši čast po krivem natolcevanih; na to je vlada koj odgovorila, da je vse potrebno v ta namen koj vpeljala, da hoče stvar kar najhitreje rešiti in potem izid preiskave zbornici naznaniti. — Levičarjem tudi to ni zadostovalo in predlagali so, naj se sostavi iz zbornice posebna komisija, katera naj bi to preiskala; desnica tudi temu ni hotela nasprotovati izrekši samo, da s tem ne izreče vladi nikakoršne nezaupnice, da se ji pa taka komisija po tem, kar se je sicer storilo, zdi odveč. Izvolil se je tedaj včeraj poseben odsek 15 udov, ki bo imel z obširnim in nadrobnim gradivom v roki priliko, vse na drobno preiskati. Desnica je privolila v to z dostavkom, naj se vsak sokrivec brezozirno kaznuje, pa tudi vsem po nedolžno obdolževanim čast povrne. — In kaj se zgodi včeraj po vsem tem! Levični časniki začeli so zagovarjati Kaminskega, Wolskega in Schwarza in vso to dogodbo. (Glej „Neue fr. Presse“.) To je ona obrekovana nedolžnost levičarjev.

V včerajšnji seji državnega zbora volil se je odsek 15 udov o zadevi Kaminskovi, sklenilo se je oddati postavo o ribštvu posebnemu odseku ter se naglašalo od českega in poljskega kluba, da postavodajstvo o ribštvu spada v področje deželnih zborov in da se bo desnica tega držala; na dalje prebralo se je pismo isterskega poslanca barona Jakoba Lazzarini-a, v katerem naznanja odpoved na poslanstvo zarad svojih družinskih in gospodarskih razmer (ima veliko gospodarstvo, bolno soprogo in skrb za veliko družino).

Iz Trsta. — Mestni zbor v svoji lahonski večini hodi neustrašeno po stari, državi sovražni poti, ne da bi merodajne oblastnije poskušale tukajšnje razmere enkrat predrugačiti po naravni poti. Zadnjič obravnaval je mestni zbor poročilo šolskega odseka, v katerem se je pretresavala naredba c. k. namestništva, po kateri je bilo nekaj ustanov odvzetih viših šol dijakom zato, ker so se vdeleževali demonstracij za Oberdanka. Nekateri odborniki trdili so z vlado vred, da je v tej zadevi c. k. namestništvo storilo samo svojo dolžnost kot ona oblast, kateri pripada nadzorstvo ustanov, in da je to najmanje, kar državna oblastnija more storiti, da ne pusti rabiti dohodke ustanov zoper obstanek države. Lahonska večina mestnega zbora sodila in sklenila je drugače rekoč, da se namestništvo nima brigati za politično mišljenje dijakov, ki vživajo ustanove, ter da je prekoračilo po postavah dane meje, in sklenila je vložiti pritožbo v tej zadevi do ministerstva zoper naredbo namestništva. Glasoval je z Lahoni baje tudi baron Morpurgo, ki se sicer prišteva vsaj od tržaške merodajne strani k avstrijski stranki. Tako se lahko prepričamo pri vsaki priliki, da je mestni magistrat in večina zbora zmiraj dobro zavetišče državi sovražnega lahonstva, in vendar gospodarita v Trstu oba dalje in dalje brez ovir. Potem se pa čudijo gospodje na Dunaji, kako da gospodari in raste v Trstu „irredentizem“.

Francoska. — Dne 9. spoznala je sodnija, kateri je bila pripadla preiskava zoper princa Napoleona, da v njegovem dejanji ne najde nič protipostavnega, tedaj se preiskava vstavi in princ Napoleon spusti iz ječe. — Soboto in pretekli ponedeljek pa se je obravnal v starešinski zbornici francoski sklep zbornice poslancev, kako postopati zoper one osebe, katere prežé na francoski prestol. Zbornica poslancev je sklenila, da vlada sme izgnati iz Francoske vse ude poprej vladajočih družin, da jih pa mora odpraviti iz armade francoske. Zbornica starešin je v svoji večini ta sklep po obširnem dvadnevnem posvetovanji zavrgla pretekli ponedeljek. Poročevalec komisije trdil je in vtemeljeval, da take postave ni treba, da bi pa tudi pričala o veliki slabosti republike, ker bi ona segala po onih sredstvih sile, katerih so se posluževali zmiraj z nasprotnim vspehom samovladarji in konvent francoski. V republiki je vsak državljan enak in morajo veljati za vse enake postave; predlog po sklepu zbornice pa obsojuje nedolžne brez preiskave, brez sodbe, in izključuje od služeb osebe, katere so se zmiraj (kakor Orleanci) nevstrašeno stavile v prve vrste braniteljev Francoske. Tudi bivši minister pomorstva govoril je z odličnimi znanimi državniki vred v enakem smislu in ojstro. — Minister pravosodja Deves skušal je braniti sklep zbornice poslancev, žugal je in svaril, naj se starešinstvo ne loči od sklepa in načel zbornice poslancev, pa vse zastonj. Večina zbornice zavrgla je z veliko večino sklep poslancev in predloge ministerstva, pa tudi vse popravke nasvetovane pri obravnavi, ki so se vjemali z načeli onih predlogov. Konečno nasvetoval je Leon Say sprejeti predlog Wadingtonov, ki izrazuje to-le: Ako katera onih oseb, ki se ponujajo za prestol francoske države, v ta namen podvzame kaj protipostavnega, ga sme pristojna sodnija ali zbornica starešin, ki se v ta namen konstituira kot sodnija, obsoditi v prognanstvo. Ta predlog bil je sprejet z okroglo 170 glasovi zoper 125.

Kaj bo zbornica poslancev storila s tem sklepom, ni znano, pa prepričala se je, da se starešine ne bodo preobrnili k njenim načelom.

XXVII. izkaz doneskov

za spominek dr. J. vitez Bleiweis-Trsteniškega.

Gospod Zadnik Šim., župnik v Čatežu	2 gld.	—	kr.
„ Brulec Fr., župnik na Dolini	1 „	—	„
„ Knavs Janez, vikar v Krškem	1 „	—	„
„ Bohinc Žiga, knezoškofijski kaplan v Ljubljani	1 „	—	„
„ Dolinar Anton	1 „	—	„
„ Lomberger Jožef, beneficijat v Komendi	2 „	—	„
„ O. Maks Pivec v Admontu .	3 „	25	„
„ Lesjak Janez, župnik v Kostanjevici	3 „	—	„
„Bralno društvo“ v Žireh polovico čistega dohodka pri veselici dne 23. januarija t. l.	5 „	—	„
Skupaj	19 gld.	25	kr.
K temu v zadnjem listu izkazanih	1593 „	40	„
Skupaj do zdaj	1612 gld.	65	kr.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 14. feb. ob 12. uri in 30 min. pop.

Miletič umira. — Čuje se, da knez Karlos Auersperg je bil dvakrat klican k cesarju in se misli preseliti na Saksonsko. — Slovenski poslanci bili so včeraj dalj časa pri ministru Pražaku. Osnovalni odbor zadruge za prodajo mlekarskih izdelkov zboruje danes.

Odgovorni vrednik: Alojzij Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.